

Når verden er anderledes end Danmark – selv i Danmark

Af Knud Vilby

“En klasselærer kan ikke finde ud af det med en pige med afrikansk baggrund. Hun går i 1. klasse, men kan ikke koncentrere sig og strejfer rundt på skolens gange. Møder med pigens forældre ender i en dårlig stemning. Kommunens socialforvaltning bliver underrettet, fordi læreren tror, der er problemer i hjemmet. En socialrådgiver aflægger hjemmebesøg og ser ingen familiemæssige problemer, men får derimod at vide, at forældrene ikke synes, læreren har styr på børnene. ”Hvorfor giver de hende lov til at gå ud af klassen, så hun ikke lærer noget?” spørger de. Forældrene kan ikke se, hvad de kan gøre. Det er jo læreren pigen er ”fræk overfor”, hjemme får hun ikke lov til den slags. Det ville hun heller ikke få i en skole i hjemlandet. ”Hun ville få en omgang”, og man ville sørge for at hun ikke kunne komme ud af klasseværelset.

Efter samtalen etableres der en slags dialog mellem hjem og skole. Man søger at nå til en mere fælles forståelse.”

Eksemplet er et blandt mange på, hvad der sker, når kulturer blandes og de forventninger, man har i én kultur slet ikke svarer til dem, man har i en anden.

Andre eksempler er endnu mere kontante, som et med en tidligere iransk kvindelig lærer, der går på seminariet i Danmark for at supplere sin iranske uddannelse og bliver spurgt, hvad hendes vigtigste pædagogiske redskaber var hjemme i Iran. Uden tøven svarer hun: ”Min kæp og mit stykke gummivandslange”. Og da lærerens spontant forfærdede reaktion giver mulig-

hed for uddybning, fortæller hun, at man forventede, at hun som kvindelig lærer i en klasse med 60 drenge kunne sætte sig i respekt og holde ro og disciplin. Uden de to pædagogiske redskaber, ville hun blive anset for at være uduelig.

Virkeligheden er ikke altid som man tror, og forhold er ikke altid som i Danmark. Det er de ikke en gang i Danmark mere. Og det kan jo nok gøre livet svært, både for en tidligere iransk klasselærer og for en dansk socialrådgiver.

Tidligere oplevede vi det især, når vi

Helle Antczak og Helle Johansen:
SOCIALT ARBEJDE I ET
GLOBALISERET SAMFUND.
Udfordringer til en profession.
Forlaget Samfundslitteratur.
257 sider 199 kr.

skulle søge at agere i udlandet. Nu er udlandet også kommet ind til os, og så er der brug for ”interkulturelle kompetencer”, selv om det er et anstrengende og temmelig irriterende begreb, som gerne måtte blive erstattet med noget om, at man kan komme langt med et vist minimum af viden og forståelse, kombineret med evnen til at slå ørerne ud og øjnene op og vente lidt med at kloge sig på andre mennesker.

Jeg husker endnu fra min første rejse i Afrika for over 35 år siden en samtale med en dansk gæstelærer på Universitet i Dar es Salaam. Han fortalte, at det vanskeligste, men også det mest spændende, for ham var, at han ikke længere vidste, hvad der var let og hvad der var svært for de studerende. I Danmark havde han en ret sikker viden om, hvad der gled lige ned som både forståeligt og interessant, og modsat også hvad der var svært at forstå og krævede en særlig indsats. I Tanzania gik han gang på gang forkert i byen. Han brugte lang tid på at forklare, hvad der viste sig at være selvindlysende for de studerende, og modsat opdagede han, at hvor han selv troede han beskæftigede sig med det selvfølgeligste, forstod de studerende ofte ikke en brik. Det førte til omfattende og givetvis gavnlige funderinger over, hvad det vil sige at have en fælles referenceramme og en vis fælles fond af viden og holdninger.

Jeg kan forestille mig, at det har gjort ham til en bedre lærer.

I dag kniber de med de fælles referencerammer, både for socialrådgivere, sundhedsplejersker og skolelærere. Her forleden hørte jeg ved en konference, at der alene i Odense bor folk med 150 forskellige nationalitetsbaggrunde. Så kan ingen have en viden om kultur, normer og standarder alle steder. Så stiller diversiteten en ny type krav til en lang række forskellige professioner.

Eksemplerne i denne anmeldelse er fra den nye bog ”Socialt arbejde i et globaliseret samfund” skrevet (primært) af to lærere på Den Sociale Højskole i København.

Den stiller spørgsmålet hvad ”globaliseringen” betyder for socialarbejdere, og den besvarer det blandt andet ved at sige, at i og med at globaliseringen ikke kun finder

sted ude i verden men også ændrer det danske samfund, så udfordres ikke mindst socialrådgivernes profession. Hvordan giver man råd til folk, man ikke kan tale med, og som man måske end ikke rigtigt forstår, selv om det skulle lykkes at gennemføre samtalerne med bistand af rigtigt gode tolke.

Opbygningen af bogen er traditionel, men fornuftig. Først noget om hvorvidt det her er interessant og vigtigt, og efter det bekræftende svar en masse om hvordan det kan være vigtigt. Nogle doser teori om globalisering, og meget om det sociale arbejdes mangfoldighed. En række eksempler fra studerendes internationale praktikophold i Indien, Uganda, San Francisco og New Zealand, og dermed også eksempler fra verdener, hvor socialt arbejde i langt højere grad end her er baseret på frivillighed.

Til sidst er der noget om, hvordan den nye situation kan og bør føre til et ”udvidet professionsperspektiv” i Danmark, både fordi den nye situation mere end før lægger op til, at vi lærer af udlandet, og fordi multietniciteten og religionsdiversiteten stiller nye krav til socialarbejderens kvalifikationer og kompetencer.

Der er også overvejelser om, hvordan forandringerne kan give nye funktioner og roller og jobmuligheder for socialrådgivere, herunder tanker om at socialrådgiverne måske skal noget mere ud i det offentlige rum som talerør for de svage, som meget apropos kunne være afviste asylansøgere eller psykisk syge unge. Der er interessante, men også forsigtige, diskussioner af hvordan socialrådgiverne i Danmark stort set er systemrepræsentanter og forvaltere (de har en myndighedsrolle), og det betyder at talerørsrollen er langt mindre udtalt i Danmark end i mange andre samfund.

Når man ser, hvordan uligheden vokser og problemerne fortrænges under den nuværende regering, er det unægtelig et område, der trænger sig på. Nogle skal jo fortælle regeringen om, hvordan virkeligheden ser ud, og erfaringen viser, at det skal fortælles igen og igen og af mange forskellige aktører. Socialrådgivere bør være nogle af de aktører.

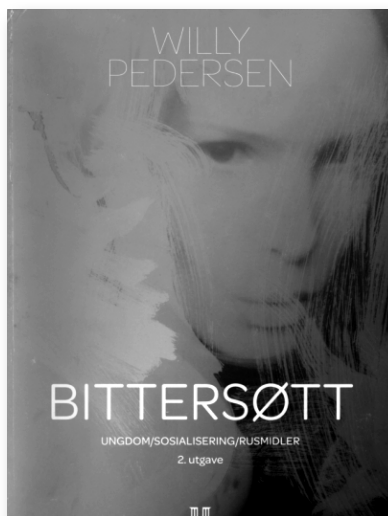
Når det er sagt, kan der være grund til at nævne, at bogen har tendens til at sætte lighedstegn mellem socialrådgivere og socialarbejdere, og at nogle af budskaberne derfor bliver snævrere end nødvendigt. I indledning mv. understreges det, at bogen har budskaber til mange, og det har den faktisk, men når der tales profession, så fremstår det alene som en bog for nuværende og kommende socialrådgivere. Det er en skam.

Undervejs i læsningen får man imidlertid megen udmærket interkulturel information: Om synet på den enkelte i forhold til gruppen, om integration i forhold til diversitet, om behovet for en anerkendende tilgang også til mennesker hvis værdier og normer man ikke deler, om forskellige sygdoms- og sundhedsopfattelser, om kulturelle blandingsformer og om forskellige syn på så forskellige ting som rettigheder, religion og myndigheder. Her og der kan man være lidt uenig, men jeg synes, det er sjældent forfatterne går galt i byen.

Et enkelt eksempel på en fejlagtig flothed skal dog nævnes. Forfatterne citerer side 188 en figur fra en 2003-amerikansk udgivelse om kulturel diversitet og forskelle i kommunikationsstil (D. W. Sue og D. Sue). I den figur får man minsandten påstået, at "asiater og hispanics" normalt i deres kommunikation "taler dæmpet", undgår øjenkontakt og giver rum for "en vis stilhed efter modpartens tale". Lad os springe hispanics over (undskyld). Tilbage står omkring 3,5 milliarder asiater eller mere end halvdelen af jordens befolkning. Skulle de i alle kulturer og geografiske områder tale dæmpet???? Prøv at sætte en inder og en japaner og en pakistaner og en koreaner og måske et par kinesere sammen, og spørg dem så, hvad de mener om hinandens måde at kommunikere på. Jeg tror, forskellene er mindst lige så store som mellem islændinge og grækere og danskere og sicilianere.

Rusens slagside

Af Sébastien Tutenges

Willy Pedersen: *"BITTERSØTT. Ungdom, socialisering, rusmidler"*. Oslo: Universitetsforlaget. 2006, 2. udgave.

Rusmidler – Grundbog om unges brug af rusmidler og alt hvad det indebærer af kriminalitet, marginalisering, afhængighed, sindssygdом, risikoadfærd, trafikuheld, overdoser, død ... og morskab.

Tilbage i 1998 udgav den norske filosof Willy Pedersen en grundbog om unges brug af rusmidler. Bogen solgte godt og med god grund. Den var både klog og vel-skrevet og med referencer til mange af rusmiddelforskningens klassikere. Ikke mindst Pedersens egen forskning i norsk ungdom blev grundigt introduceret. Siden har Pedersen fundet det nødvendigt at genudgive bogen i en gennemrevideret udgave, for som han skriver i forordet "virkeligheden endrer seg jo". Nye stoffer er